

yerel yönetimlerin son bir yılı

Diyebiliriz ki, geride kalan bir yılı; yerel yönetimler açısından, daha önce **tanınan** "monarşik" ve "anti-demokratik" hukuk yetkilerin tekrar merkezi yönetime aktarılması ve yeni seçilen yerel yöneticilerin tekrar merkezi yönetime atanması da bu operasyonlara karşı "örgütsüz" karşı çıkışlarıyla geçti. (Sayfa 7)

SIYASİ HABER VE YORUM GAZETESİ

Sayı 32

31 Mart 14 Nisan 1990

2 500 LIRA

adımlar

SON GÜNEYDOĞU OLAYLARIYLA :

Devletin politikası iflas etti

Şiddet, ister kurulu düzeni korumak gerekçesiyle, ister onu değiştirmek gerekçesiyle uygulanıyor olsun, politik, ideolojik karşıtları ortadan kaldırmıyor, yalnızca

toplumsalki gerginlikleri artırıyor, patlamaları, kaotik durumları koşullandırıyor. Yada korkuya öne çıkılarak insan aklını dumura uğrattıyor. (Sayfa 3-4-5)

- **TBKP Yöneticileri Demirel'le görüştü**
Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'a mahkûm olmadan ceza çekmiyorlar.

- **Daha fazla demokratikleşme**
Anayasal, yasal düşünsel alışkanlıklardan kaynaklanan engellerin ve engelleyici olan kuralların, kurumların kaldırılması, Korel Gökmen (Sayfa 8)

Ata sporumuz Golf / Nerede kömür oraya santral

Turizm Bakanlığı'nın 'Golf Turizmini geliştirmek için kıyı şeridimize sekiz Golf sahası yapmaya hazırlanıyor. Beziğin anın şaşkınlık yükünü yakıştı yere han dikermiş, Şimdi de Amasra'ya santral. (Sayfa 12-13)

- **DAC Seçim Sonuçları ve birleşme**

İPDS Politik Büro üyesi R. Börner, "Kuşkusuz, Kohl ve CDU'nun seçim kampanyasında aktif rolleri oldu. ancak, sonucu böyle olmasında başka faktörlerin de rolleri var. (Sayfa 16)

- **Ah şu mor iğneler**
Erkek egemen düşünceler çoğunlukta içselleştirilmiş durumda ve çoğu zaman bunları sorgulamak daha önemsiz geliyor. (Sayfa 18)

Kutlu ve Sargın'ın tutukluluğu hiç bir mantıkla açıklanamaz

TBKPK VE DEVLET

İç Politika Servisi-4 Nisan'da İstanbul'da 6 Nisan'da Ankara'da iki TBKPK davası var. Ankara'da TBKPK Genel Başkanı Nihal Sargın ve Genel Sekreter Haydar Kutlu iki buçuk yıla yakın bir zamanda tutuklu olarak yargılanıyor.

İstanbul'da ise, 8 Aralık'ta artık illegallıya son verdiklerini ve yasal da komünist parti kurmasını için çalışacaklarını söyleyen TBKPK'nın Politik Büro ve Merkez Komitesi üyeleri mahkemeye çıkacaklar. Başkan ve Genel Sekreter tutuklu, PB ve MK üyeleri tutukuz sayılıyor.

Kutlu-Sargın yasal faaliyet için tutuklu adan.

Gerek yasal komünist parti kurma amacıyla ülkeye döndüğü eylemi gerekse buna eşlik eden yeni politik görüşler kamoyunda ilk bapta suçlanabiliyor. Bir günün bir yünden halıkın "yağda ve demokrasinin Türkiye" sözlerine denk düştiği için sempati ve destek kurdular, bir yandan gerek eylem uru gerekse politik içtenlik olarak alımlanması bir netlik taşıdığı için çok peşli ve çelişik yorumlara neden oldu.

Ankara'da DGM neyi kıldı ediyor

Devlet ile bu barış ve demokratik girişime, komünist hareketi izlenimleri onlara yıkık iş perdesini kaldırmasını ve politik yaşamda açılışla hizmet edecek yasalık istemine son ve acemisi bir tepki gösterdi. Sargın ve Kutlu amacına ulaşamadı, burada aynı görüşleri açıkladık 19 gün süreli olarak tutuklu, ağır işkencelere uğradık ve tutuklandık. Sokak yurdu bir gecemizde açılan dava Ankara DGM savcısı Nurettin Demirel ve Ülke Çoğun, TBKPK'nın politik görüş ve amaçlarına bir hükme atarak hazırladıkları iddianame ile dış ve bütün dış bulaşık komünistlerin gerekçeleriyle yitirilen yıl bapta cesareti izlenimlere bulaştırdılar. Anceyle yapılan birkaç "operasyon"la yepyeni çekili davaya dahil edilen on kadar kişi de aynı suçlamalarla hapsedilirdi. DGM bu kiplerini tutukuz yargılamasına karar verdi.

Mahkemeler bağladı

Aradan geçen iki yıl, aynı sorun içinde gerek ilk, gerek sonraki oturulan kamoyu TBKPK davasında boyuk işi gördük. Çok sayıda demokratik kiji ve kuruluşun hazırladıkları raporlarda, yaptıkları suçlamaları yargılamaları istenildiği ve uluslararası ortayla barış, Avrupa parlamentosu ve konseyi sorunun birine olsun demokrasinin kuralları temelinde görüşmelerini talep kararları aldı. Sözün içinde komünist partisinin yasalıkmasını temel yapa-
yılan 141 ve 142. maddelerin kaldırılması talebi aynı kez destek kazandı.

Artık tutuklu fotoğraflarını ne basmak, ne görmek istiyoruz.

Muhalefet partilerinin yansına ANAP'da bu konuyu gündeme almak zorunda kaldı.

Komünistler Yasakla

8 Aralık 1989'da İstanbul'da 50 TBKPK yöneticisi bir basın toplantısına düzenliyerek, çok illegal faaliyetini son verdiklerini ve yasal komünist partisinin kuruluşu hazırladıkları beyan edeceklerini açıkladılar. Başan TBKPK yöneticilerinin açıklamasına karşın kamoyunoyu çok bir yer yer, kendileriyle yapılan çeşitli raporları yapmadılar, DYP ve SHP adına yapılan açıklamalar olduğu kadar ANAP adına yapılan bir açıklamada da yasal komünist partisinin politik sisteminin olağan bir olgusu olarak kabul edilmesi gerektiği belirtildi.

İstanbul DGM, artık artık yasadaki politik faaliyetine başlanacağını söyleyen TBKPK yöneticileri hakkında herhangi bir tutuklama yokuna girdi. Soruşturması sonuçlandırıldı. Biriyle başka ilde yerel TBKPK örgütlerinin düzenli olarak benzer basın toplantıları da görevlik kuvvetlerine ve savcılara "polis" için olayla bildirildi.

Buna karşın Ankara DGM savcısının yetki alanına girmez illerde ve yince İzmir ve Edirne'de çok farklı uygulamalar yapıldı.

Devletin ve yargı organlarının aynı olayı karşı farklı tutum alması, Ankara DGM savcısının ve emniyetinin daha sonraki eylemleriyle daha derinleşti. Ülke tarihinde görülen muhtemel hukuk dışı uygulamalar.

Yargıya ifade verme ve Sargın ve Kutlu ile yitirilmesini kabul etmeleri konusunda talimat verildi. Kamoyunda sokkusu güvencilerin ifade vermeye karşı direnmesi bizi çok ilgisizle kaplandı. Hakikat daha sonra çok polis memuru Strazburg'a gönderip Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ifade veremeyi sağladığına da başkanı Demirel'in direnişi karşısında hiçbir yeti yapmadı yata yepardı.

2. Nurettin Demirel, keşif davasına devam ediyor. Yurtdışından ülkeye dönen Haydar Kutlu'nun eşi Çiğdem Yağcı, İstanbul Cumhuriyet Savcılığına serbet bırakılmamasına karşın, Ankara DGM'nin talebi üzerine Ankara'yı gönderildi. Savcının talebi üzerine, DGM de "TBKPK davası" olduğu gerekçesiyle tutuklandı. Aynı öneki ayda yirmi altı aşkın kişi çeşitli zamanlarda TBKPK davası oldukları suçlamaları karşın hazırladıkları hiçbir konuşma yapmadılar.

3. Ocak ayında Adımlar gazetesinin Ankara temsalcileri, Ankara DGM savcısı Ülke Çoğun'un talimatıyla aynı birtümde çağırılan görüşturaları oldu. Birtüm daha sonra "Yasadaki TBKPK faaliyetlerinde bulundukları" Adımlar'ın TBKPK'nın yaygın örgütü olduğu gerekçesiyle muhtemelen, tutuklu ve faks aracıları "sus atarak" olarak çıkırdı. Oysa Adımlar bir yıl için bir süreli İstanbul'da yayınlanıyordu, çeşitli illerdeki birtüm ve temsalcileri faaliyet yürütüyor ve hiçbir yende, bu arada Ankara'da birtüm bir gerekçesi kırılganlığına.

4. TBKPK PB üyesi olduğu ile tutuklu DGM savcılığında suçlamaları, buna rağmen serbet bırakarak ve haksızlıklarla soruşturması sürten Umur Coşkun ile aynı şekilde TBKPK yöneticisi olduğu suçlaması Semih Güneş, Ankara DGM savcılığının istemi üzerine 29 Ocak'ta

ni İstanbul'da gözaltına alınarak Ankara'yı gönderildi. İstanbul Emniyeti ve DGM Savcılığı, Coşkun'un alınması, kendisinin TIP ile ilgili eski bir soruşturması nedeniyle TBKPK yöneticisi olduğu suçlamasıyla İstanbul'da bulunduklarını söylediler. Oysa Ankara 1. Şube'de Coşkun ve Güntay gene TBKPK ile ilgili soruşturması DGM savcısı TBKPK yöneticisi olduğu için Coşkun'un tutuklanmasını talep etti ve 9 Şubat günü Coşkun Ankara DGM'de tutuklandı. Aynı iddia ile İstanbul DGM'nin 11 Aralık'ta serbet bırakıldığı Coşkun ile aynı sorun Ankara'da tutuklanıyordu ve aynı sorun hakkında ikinci bir soruşturması açılıyordu.

Umur Coşkun'un tutuklanmasından bir bu hafta iki dava arasında geçen süren sonucu 23 Şubat günü tahliye edildi, fakat Coşkun emniyetinden yeniden Ankara 1. Şube'ye gönderildi. Tahliye edilmiş olmasına ve basın suçlayı hiçbir ilgisiz bulmamasına karşın, gene TBKPK yöneticisi olduğu için Coşkun'un tutuklanma istemiyeli. Sözlü Ceza Mahkemesine sevketti. Coşkun serbet bırakıldı.

5. 10 Şubat günü İstanbul'da çıkan bir toplantı yansı 105 TBKPK'nın İstanbul DGM savcısına toplantı mahallinde aynı yapa-
yapmalar talep eden talimatına dayanarak 10 TBKPK'lyi gözaltına aldı. İstanbul 1. Şube ekibi bir hafta ekizli süresinden sonra TBKPK'lileri DGM'ye sevk ettiler. Burada savcı sorgu yapmadı, 96 saatlik daha emniyetin talimatı, 19 emek hakkında ise DGM yargı, yalınca istemle toplantı düzenlemek iddiasıyla sorgu yapıp ve birtüm savcıya serbet bıraktı. Daha sonra DGM savcısı, 22 emek hakkında 141. maddenin daha açtı. Bu şekilde tutuklandı.

6. İstanbul DGM'de serbet bırakılanlar TBKPK PB üyesi Abdurrahman Atalay ve MK üyesi Feyza-

mi Arıkat, 18 Şubat günü, Ankara DGM savcılığının istemi üzerine savcılarınıyarak Ankara'yı gönderildi. Ankara emniyetinde sorgulanmış iki yenisil, DGM savcılığının tutuklaması talebine karşın DGM'de serbet bırakıldı.

7-20 Şubat günü İstanbul DGM'de beş aydır tutuklu bulunan TBKPK PB üyesi Edal Talu, MK üyesi Serif Yıldız ve Ahmet Karaman TBKPK davasında İstanbul DGM'de tahliye edildi. Söz konusu dava daha önce Ankara'da açılmış, Ankara DGM savcısı Demirel ve Coşkun'un istemine tepsiyordu. PB üyesi Talu, Ankara'nın yeni bir talebi üzerine serbet bırakılmayarak, Ankara'yı gönderildi, burada bir hafta gözaltına tutuldu, sorgulandı. 1 Mart günü TBKPK yöneticisi olduğu savcılığın basın savcısı Çiğdem Talu, Sözlü Ceza Mahkemesine serbet bırakıldı.

8. "Yasadaki TBKPK faaliyetinde bulundukları iddiasıyla İspartan Adımlar daha sonra açıldı. İzmir ve Edirne'deki TBKPK'lyer serbet bırakıldı.

Kutlu-Sargın serbet bırakılmalı

Bu olaylar incelendiğinde Ankara'da devlet kademelerindeki birtüm odakların, en sonunda hukuk ilkerini bile kabaca çözümler, TBKPK olayını politik bir olay gibi göstermeye çalıştıkları.

Bu çevreler, en yakın temsilcileri olan Ankara DGM savcılarını Kutlu-Sargın davasındaki iddianamelerinde açılış ifade edilmeli gibi, kendilerini çoklu komünist mücadelelerini engellemek ve birtüm milliyetler olarak görmek ve böyle davamaktadırlar.

Bu durum aynı zamanda devletin ve yargı ile bir buralama yola-
yolmakla, farkı ve çeşitlik uygulamaları, birtüm serbet ve emniyet güçleri için kışkırtılmanın çıkması bir duruma yol açmaktadır.

Hukuk sistemindeki bu normal duruma bir ser verilişimden için birine önce 141-142-163 hükümleri ve TBKPK iddiası sona verilmeli.

Ama bundan önce iki buçuk yıl yakın bir sürede tutuklu bulunan Sargın ve Kutlu hakkındaki suçlamaları kararı birine olsun kaldırılmalı. Son yıllardaki yudakları alınan gelişmelerden sonra böyle bir duruma ortaya çıkıyor:

TBKPK Politik Büro üyeleri Umur Coşkun, Edal Talu, Abdurrahman Atalay, Zaim Dökük, Selim Mahmutoglu ve Yurttan Erkan 8 Aralık 1989 - 1 Mart 1990 tarihleri arasında her biri en az üç emniyet birimini suçlu, DGM savcısı ve DGM'de sorgulanmış, gözaltına alınmış yata tutuklanmış, fakat birtüm bunlara rağmen bugün serbet bırakılmış olan, birtüm politik suçlamaları hakkında hiçbir soruşturma açılmamış, politik faaliyetlerini sürdürüyor durumlarda kiplerdi, TBKPK'nın en üst sorumluluk organları üyeleridir.

Bu durumda yargı organları aynı olan öteki ilk PB üyesi Sargın ve Kutlu'nun tutuklu durumlarını istemini, en üst mahkemeye bile açılmak mümkün değildir.

Yerel yönetimlerin birinci yılında

26 MART "ÖNCESİ"VE"SONRASI"

OktaçKıncı
Yöксеk Mimar/Mimarlar
Odası 2. Başkanı

Yerel yönetimler, kalan dört yıl-
ları içerisinde, 26 Mart öncesi kam-
panyalarla dile getirildikleri bir "ka-
tılım-çıkış (yiffel)-demokratik ve
halkta saygı" bir hizmet dönemi
geçirmek istiyorlarsa; öncelikle böyle
bir çalışma anlayışının önünde
en büyük engel teklif eden 12 Eylül
yasalarının deşifrelerini yapmalı-
dır, kendi siyasi örgütlerini de hareket
geçirecek, aktif bir hukuk savasına
başlamalı torunlardır.

Yerel Yönetimlerin Birinci Yıl-
ı denildiğinde, aklımda buna "mu-
haliif yerel yönetimlerin birinci yıl-
ı" olarak ele almak ve
değerlendirmek gerekiyor.

Çünkü bilindiği gibi, 26 Mart
1989 seçimlerinin sonucunda, a-
dayıbirinci ki "çok partili demokra-
si" tarihinde ilk kez boyüne
yükseldi bir oranda-bölgede ve 12 Eylül
medisinerlik kadrolarına büyük bir
çatışma, "siyasi iktidara karşı
olan" görüşlerin eline geçti.
Bunlar arasında da sosyal-
demokratlar (SHP) çok vavem bir
başarı elde etti. Dolayısıyla, geride
bırakılan bir yıllık dönem, yerel yo-
netimlerle merkezi yönetim arasında-
da bir "geri" görüş ayrılma-
rını ve buna dayanarak uygulama
politikalarının önemli ölçüde tat-
masıyla geçmiştir. En son, Çanakkale
de örneğinde de yaşadığımız gibi, bu
çatışmalar zaman zaman demokrasi-
çi gelecekleme de bağlayacak
düzeylere kadar ulaşmıştır.

Bir yılın değerlendirilmesine geç-
meden önce, bu saptamamız arasında
künci bir önemi oluyorsa da değin-
mek gerekiyor.

Anusarsak ki, 1988 yılının
Eylül ayında ülke gündeminde en
önemli konuları, yerel yönetim seçim-
lerinin erkene alınıp durmasının
için yapılan "referandum" ya da
"Çıkışın seçin tarihine (Mart 89)
gök az bir süre kala, siyasi iktidarı
kendü özel politikaları gereği yerel
seçimlerin "hemen" yapılmasını ist-
iyor, muhafazı partileri ise tarihini
değerlendirmesi savunuyorlardı.

Propaganda kampanyalarında,
bu referandum, muhafazîin cabala-
rıyla "siyasal iktidara karşı" ya da
"halkı" boyutuna getirildi. "halkı"
diyecekler, siyasi yerel seçimlerin
en önemli öneminde olduğu, hükü-
metin partide de "halkı" demisi-
diklerini vurguladılar. Sonuçta
"evet"lin sonuçta kabul ve seçim
tarhi değildi.

O kampanya sırasında, bizi de
"referandumun halkı dememesi"
gerekliği yönünde görüşlerimizi bül-
dettik. Ancak, bunlar temel ge-
reksin, en "açık tarifi" ile, ne de
sah siyasi iktidara yönelik bir terci-
hi açıklanmıştı. 23 Kasım 1988

günü Cumhuriyet gazetesinde,
"Yerel Yönetimlerde Krallıklar
Sürüyor mu?" başlığıyla yayımla-
nan yazımda da ayrıntılı olarak ser-
gilemiştim. Bize göre, yerel yön-
etim seçimleri hiçbir şekilde yapılmı-
şayn, öncelikle "belde" ve
imar yasalarında demokratikleş-
me sağlanarak" yapılmalıdır.

1984 yerel seçimlerinden sonra
yürürlüğe giren yasa ile belde-
yelerde imar anımları bir "monar-
şî" yönetim biçimi oluşturulmuş-
tu. Tüm kararlar ve uygulamalar,
siyasi iktidara "aynı görüşleri"
paylaşan başkanların söz düküden
arından çıkıyor, yerel halkın, sivil
toplum örgütlerinin, bilim kurulu-
şlarının, meslek odalarının, hasta
"belde"ye meclislerinin" bile görü-
şü ve önerileri dikkate alınmıyor-
du. Özetle, 2020 sayısı Büyükşehir
Bölgelerinin Yönetimi
Hakkındaki yasa ile, meclisler için
ye başkanların olağanüstü yetkileri
tanınmış ve başkanlar bu yetkileri
ni kullanarak, açıkça hukuka aykırı
uygulamalar bile savunabildikleri
gibi, kamu adına her türlü idari ve
demokratik denetimden uzak tan bir
"dikensez gültü bahçesi"deki yö-
netimlerini sürdürüyorlardı...

Bu nedenle, "muhafazîet" ve
"demokratik güçlerin" 1988 Eylü-
lünün de türlerine dönüş en önemli
görev; kım toplanan hukukla
spektürlü kararlar ve tartışmalar
gereği yaygınlaşarak, merkezi yasa-
lar "monarşî" bir yönetim biçimiyle
yurt düzeyine yaygınlaşmasını ola-
nık sağlayın bu "yerel yönetim si-
stemini" yıarmakla; ve referandum
sonucunda kamusoy ilginçim belde-
yelerde yolundaki bir öneme
bu duyuru ortasında da yararlan-
lar, ilgili yasalarda gerekli de-
ğişikliklerin yapılmasını yönünde bir
başarı olmalıdır. 1988 Eylül ile
1989 Martı arasında ki süre ise bu
yönünde bir savunam verilecek ve
sonuçlar elde edilebilecek tartışıl
bir dönem olarak değerlendirilme-
liydi ve "de-nedim" referandum-
da "halkı" demek, çok önemli bir
olamaş öde emeye yarayacak...

Ama, gelişmeler bu yönde ol-
madı.

Muhafazet partileri, 25 Eylülde
sarıdıkları çıkan "halkı", siyasi
si iktidara yönelik bir politikada
yeterin yeri-yere-harcadılar. Yerel
yönetimlerle ilgili anti-demokratik
yasaların deşifresi yönünde hiçbir
ciddi girişimde bulunmadılar. Ve
26 Mart'ta, ATNİ YASA (gün-
lük) "İKTİDAR YÖRÜKLÜKÜ" OLA-
RAK, belde yönetimlerini aş-
tırdılar. Muhafazîet diktatörlükleri
açıldılar, yönetime gelen kişiler
iki başlangıçta kendü görüşleri, "si-
stemdeki politikaları" beldelemeye-
cektiklerini, beldeyelerin başına "il-
beral" ya da "muhafazatçı"
kralları yerine, "sosyal-
demokrat" ya da "iktidar partisi-

ne karp" kralları geçtiler. Yönetim
biçimi ise demokratikleşmedi, bu
kez muhafazet partilerinin kadroları,
"başbakanların tek başlarına ha-
karet emellerinde" yakın oldu-
lar. Ne var ki, bu yeni kadrolar, 26
Mart öncesinde "monarşîlerini"
ilan eden ve uygulayan yerel yön-
etimlerin aksine; "katilimci-çıkış-
açıklaş-demokratiklik-hukuka
saygı" vb. gibi, daha "toplumcu"
ve daha "çıkış" yönem ilkerini
savunuyorlardı. Hatta, birçok SHP'li
beldeye başkanı, seçim kampanya-
larında "aktif beldeye meclisleri"
yeterimyeceklerini kışkırtı diğer
toplumlar örgütlenmelerini emel-
ci-lerinden oluşan halk meclislerini
de kuracaklarını" dile getirmişler-
di...

"Demokrat" yerel yönetimler,
bu slogan ve yaklaşımlarla seçimleri
ayıp, çalışmalarına başladılarında,
daha ilk aylarda, 26 Mart öncesinde
de yürürlüğe olan, ancak, siyasi ikti-
dara o dönem "uygulama gere-
ksinini" duyulmasını anti-

eklendi...

Değer bir madde, 26 Mart önc-
sinde pek uygulanma gerekisini
duyulmasını aynı düzlemde ise
3194 sayılı İmar Yasasının
9.maddesine 30/6/1987 tarihinde de-
ğlen bir maddeydi. Bu maddeye gö-
re de yine Hükümet, kendine göre
"önemli" görüşleri kenzal azarların
planlaması "Başbakanlık ola-
rıyla" beldeyelerden alıyor ve be-
ka-klığı veriyordu. Madde, upkı Tu-
rkiye Tevrik Yasasında olduğu gibi,
26 Mart 1989'dan sonra hukuk ikti-
dara başlandı ve yine başta ikti-
dara meclisler olmak üzere, pek çok yönde
"hükümet" yasa olan k görevleri
nisi yattırın olan olan toprakları,
o beldeyi yerel yönetiminden deşil,
doğrudan hükümetle planlandı ve
imar işleri. Ege ve Akdeniz kıyı
kuşlağın neredenye tamamdı.
Kadınlar vb. gibi önemli kışkırtı
alanları başlı başına çoğulmuşlu-
du "yapılma" konuşulmuş bekliyor"
125000 ölçüde Çeşme Düzeti Planı
ve bu planlarla değişiklikler de,

"antidemokratik" hak ve yetkilerin
uzak merkezi yönetime alınmasını
ve yeni seçilen yerel yönetimlerin de
bu operasyonları karşı "büyük"
karp çıkartıya geçmiştir.

Günün arşivlerini tartışılın so-
başla aynı görüş mançerli, "belde-
yelerin tepkileri" eklendi ki hak-
letleri deluldu. Ne var ki bu tepkiler,
"halkın katılımı olmayan" ve
"politik çıkışla yeterince belirlen-
meyen", tek tek, ya da "harp çıkış-
lar" olarak gerekçeleştirildi için
26 Mart'tan önce deşifrelerini için
savşam verilmesi gereken yasa
başın da yürürlüğe çıktı ve ikti-
dardı.

Buna karşın olarak; hem kendi si-
yasi kadrolarını, hem de diğer to-
plumlar güçlerle diyalog ve işbirliği
içine girmeyen beldeyeler ise güde
k çıkıştıkları, "ilberal" bir
ter "benim" yönem duruma
geleceklerdir.

SONUÇ:

Yerel yönetimler, kalan dört yıl-
ları içerisinde, 26 Mart öncesi kam-
panyalarla dile getirildikleri bir "ka-
tılım-çıkış (yiffel)-demokratik
ve halkta saygı" bir hizmet dön-
emi geçirmek istiyorlarsa; öncelikle
böyle bir çalışma anlayışının önün-
de en büyük engel teklif eden 12 Eylül
yasalarının deşifrelerini yapmalı-
dır, kendi siyasi örgütlerini de hare-
ket geçirecek, aktif bir hukuk sav-
asına başlamak zorundadır.

Bu zorunluluk, yaklaşımlar ve er-
ken yapılması olasılığı da bulunan
genel seçimler öncesinde, çok daha
bölün özen kazandırmaktadır. Başta
Atayazı olmak üzere, İktidar Yasa-
ları, Büyükşehir Yasası, Çevre Yasası,
Turizm Tevrik Yasası, İktidar Yasa-
larını düzenleyen Yasalar, Yerel
Yönetimlerin merkezi idareye "de-
netimini" tanımlayan yasalar ve di-
ğer hukuksal düzenlemelerle de-
mokratikleşmeyi sağlanmak hem o-
yer, yönetimler hem de tüm toprak
için yasalama bir görev duruma
gelmiştir.

Beldeyelerin "başarı" olup,
olmadığını ya da olup, olmayacak-
ları, "demokratik kadrolar" olma-
ğıklarının bilinci içinde davran-
mak, demokratikleşmeye sürecine olan
katkılarını değerlendirilmelidir.

26 Mart 1989-1990 arasında ise
bu kazanım yeri ödülünü söyle-
mek zorunda.

Belde halkıyla bütünleşmeyen,
toplumun değeri keskinleşen en di-
namik unsurları içeren sivil to-
plum örgütleriyle dayanışma kurma-
yı, bunların sorunlarında meclis
olmak ve bilim kurumlarıyla ortak
politikalar üretmeyi ve "katilimci-
çıkış" kurumsallaşması bir işbirliği
alanına oturtulmuş beldeyele-
rini, başın çatırdaya de yuküne
alanmayacak, geçen bir yıldık de-
neyim göstermektedir.

Mimarlar Odası 2. Başkanı Oktay Kınici

demokratik yasaların, karpaları
kışkırtı engelleme uğraşına baş-
ladılar.

Bunlardan en önemlisi, yine daha
önce pek çok kez belirtmişim 12 Eylül
düzenine ait "Türkiye Tevrik
Yasası" ile Türkiye ile anımla-
cıma bir dönemde (Mart 1982) y-
rıldığı gün ve hükümetin ilan
kündürlü, isme kışkırtı, görüne
her kışkırtıyı yerel "türizm merkezi
kendi eline almama olarak sağlayın
bu yasa, 26 Mart 1989'dan sonra s-
de-adına ilan edilmiş başlangıç "tür-
izm merkezleri" ile hukuk uygulama-
ya sokuldu. Siyasi iktidar, daha önce
"kendine hakkı kraları" diye küre-
den kışkırtı yaymıştı, yeni "sokak"
ve "muhafazet" yerel yönetimleri
bütünlük emellerini önlemek için,
maddeyle kışkırtı olmak üzere,
peşin önemli bilginen ilan yetki-
lerini yerel yönetimlerden aldı.
Bu operasyona, daha sonra Çevre
Kurama Bölgeleri ilan edilen alanlar
la birlikt, uluslararası sermayenin il-
gi öde haline gelen GAP bölgeleri de

yine aynı maddeye dayanılarak, ilgili
beldeyelerin yerel idareye tutuldu.
(Bu yerli şarşınan en son nabızını
alan yer de Bodrum oldu ve Büyük
deği Bakahlığı geneloyuştu. Mart
ayı-1990-oralarında imar konsan-
da tımlıye deşil deşil bırakıldı.)

Yurt düzeyindeki arazi ve çevre
yaygınlaş "merkezi denetim"
başlıyan, yerel yönetimleri beldele-
timin imar ve toprak yarara-
planlaması kurumsallaşma boyutlu ölçüde
"ilberal" bürakan bu operasyonla-
dan başka; "tasarruf güçlerini",
beldeye başkanlarını kışkırtı be-
ka-klığına görevlerinden alınarak,
çıkış sorgunlamak, merkezi kon-
trollu altında mali toprakların kış-
kırtılan vb. gibi peşinlik uygulama-
da, aynı çıkışla, 12 Eylül'den sonra
ve "26 Mart'tan önce" yürürlüğe
giren bir dizi antidemokratik yasa-
nın, "26 Mart'tan sonrasını öze-
ne" kirdi adına yürürlüğe konması-
la gerekçelendirilmiş ve sürmektedir.

Değerli bir, görde kışkırtı bir
yık, yerel yönetimler açısından, de
bu önce tanımlı "monarşî" ve

1 Mayıs yaklaşıırken

HİÇ BİR YÖNTEMİ DIŞLAMADAN HİÇ BİR MEKANİ MUTLAKLAŞTIRMADAN

İçel Sendika Servisi- 1 Mayıs kutlanamaz diye bir yasağ yok. Yıllardır 1 Mayıs 'komünistlerin bayramı' diye gösterilip her 1 Mayıs öncesinde polis tayyazı dururuna geçtikten sonra gerginlik yaratıldı. Bugün de aynı gerginlikler şu ya da bu biçimde devam ediyor.

Bu yıl 1 Mayıs'ın kutlanması için Türk-İş genel kurulu kararı doğrultusunda içi örgütleri hareket edecekler. Türk-İş'e bağlı sendikalara 1 Mayıs kutlamalarıyla ilgili sorular soruldu.

Be'edile-İş Sendikası Genel Başkanı Fuat Alan

Belediye-İş sendikası İstanbul Belediye-İş ile ilgili şubelerine 1 Mayıs gününü özerklik için günü olarak koydu. Belediye-İş Genel Başkanı Fuat Alan, 'Türk-İş genel kurulunda 1 Mayıs'ın kutlanmasını karar bağlamıştır. Bu görev Türk-İş yönetim kurulu ve Başkanlar Kuruluna verilmiştir. Şekil ve şartlar bu kurulda görüşülerek bir anayasa bağlanmalıdır.'

dir' dedi.

Mehmet Uludağ, Kristal-İş Genel Sekreteri

80 sörasında 1 Mayıs'ı kutlamak üzere birkaç girişim olmuş, fakat etkili ve yığınal bir 1 Mayıs kutlaması söz konusu olamamıştır. Bunun önemli nedenlerinden birisi 1 Mayıs'ları sadece solcuların, komünistlerin bayramı olarak görene oluyordu. Kalkınmaz Türk-İş'in 1 Mayıs'ları yeterince sıcak bakılmaması da neden-

lerin arasındadır.

Bu yıl 1 Mayıs yaklaşırken ülkemizde geçen yıldan farklı bir politik ortam yaşanmaktadır. Ülkenin hemen her yanında demokratik ve demokratikleşme talepleri kitle eylemleriyle kendini göstermektedir. Egemenler bu demokratikleşme taleplerinin önüne geçmek için toplumu terörize etmenin peşindedir.

1 Mayıs'ı talep ve korku günü gibi yorumlaya çıkaranlar bu yıl da özellikle politik gündem dikkate alın-

duğunda bir takım girişimlerde bulunacaklarını gözardı edilmemelidir. Bu yıl esas hedef 1 Mayıs'ı her türden tehdit ve korku psikolojiden kurtarıp tüm işçilerin mücadele ve dayanışma günü olarak kutlamaktır.

1 Mayıs sadece komünistlerin, sosyalistlerin, solcuların değil, aynı zamanda tüm işçilerin bayramı olduğu gereğini gözardı etmeden hiçbir yönetime daylanmadan, hiçbir mekânı mutlaklaştırmadan ve ponji içi kesimlerle birlikte kutlanmalıdır.

MİTINGLER, GERİLİM ve GERGİNLİK ORTAMINDA DEĞİL

DÜĞÜN BAYRAM GİBİ OLMALI

Fikret Yılmaz

Ölkemizde bugün gelinen noktada miting denilince insanların kafasında hemen çağınma ve olaylar canlanmaktadır.

T. Otomobil-İş sendikasının 18 Mart'ta düzenlenmiş olduğu basına Yaşama, Çalışma Halkına Saygı Mitingi öncesinde de işte böyle bir psikoloji kâğıtlar arasında hakimdir. Ama miting, sonunda kimi olumsuz olaylar olmasına karşın yine de amaçna ve misyonuna uygun olarak sonuç bulur.

Bunu gözlemlemek için her şeyden önce mitingün hangi koşullar içinde gerçekleştirildiği göz önünde tutulmak gerekir.

Hangi koşullarda miting yapılır

- Ölkemizde çoğulcu, katıncı bir demokrasi için toplumsal politik gücün karar vermede zorlanmadığı, demokratik konularda kayıtsızlığın stüdyo ve güçlerin mutabakatının henüz açıkça kendini göstermediği.
- Yediyüz bin dolayındaki işçinin toplu şubelerine mücadelesine hazırlandığı.
- Ülkede terörün tımanışa geçtiği ve ülkedeki yetersizlik rotadan çıkarmak isteyen teröristlerin köktürklerle mücadele etmeye çalıştığı.
- İçli ve sendikaların ozerklik, demokratik sendikal politikaları önüne çıkarmadığı bulanık bir ortamda

gerçekleşti.

Miting, atından da atak olduğu gibi yalnızca özel işi sorunları değil öteki toplanabilir sorunları da ortaya koyan bir miting türüdür. İşçiler yükseldiği 'İSTEN ATMALARA HAYIR' 'GENEL GREV' 'ZAMLARA HAYIR' 'DEMOKRATİK TÜRKİYE' bilgileriyle bunu ortaya koyarken, aynı zamanda onları kamuya ve ilgili kurum ve kuruluşlara seslerini duyurmuşlardır. İşçiler olmakla demokrasinin ancak birlikte

mücadeleyle alınabileceği, hazırlanmış toplu şubelerine mücadelesine berrakın da birlik ile taşınabileceği mesajını vermişlerdir.

İşçilerin amacı terk etmesinden sonra gelinen olaylar içli ve sendikaların mitingini yapmalarındaki bu amacın gölgelememesi ve kimi noktaları arka plana itmemeli.

Yığınsallığın "Pör" noktaları 1... içli uçları...

Toplum psikolojisinin terörize edilmesinin önüne, demokratik haklar için mücadele, yığınal sahip lenmeye ve güçlenmeye ve sendikaların ortak hareketinin gelişebilmesinin ülkenin politik gündemini etkilemede önemli bir rol oynayabileceğini, mitingün sonucu bir kez daha göstermiştir.

Mitinge çeşitli sendikaların üye işçilerin yığınal katılımı, bir yandan giderek gelişen dayanışma ve ortak mücadele anlayışını yansıtır.

ken, işçilerin güdüt ve gerginlik psikolojisinin kutlumsal istedikleri de ortaya çıkmıştır. İşçilerin mitinge çocukları ve ailelerini getirmeleri, mitingün genetik havası içinde bağlaşıp sürdürölme istemleri, taleplerini kamuyoluyla ilgi ve sempatisini çekmek yönleriyle dile getirmelerinde bu açıdan değerlendirilmelidir.

Miting değerlendirilmesinde önce çıkarılması gereken bir nokta da, miting kararının alınmasıyla birlikte stüdyenin sendikal yönetsimlerini işçilerin uyumu ve birlikte yaşamasında var olan eksiklik ve yetersizlikler. Bu eksiklik işi sınıfının mücadeledeki yetersizliğine gelişmesi, mekânlarının engellenmesi, sahip lenme özyetimi dışlanmaktadır. Yani miting, hazırlık, işçilerin için ihtiyaç duyulması benimsenmesine dayanmalıdır. İşçiler Galatasaray-Fenerbahçe maçına gitmeye, fabrikalar arası spor karşılaşmalarına, gezi ve eğlenceye, dışlanmaya hazırlanmış gibi miting ve yığınalıkları hazırlamamalıdır.

Kalkınmaz bu ideal ve hemen alınabilecek bir şey değil. Ama olması gereken ve kalıcı olacak olan bu anlayıştır. Demokrasinin bir yaşam biçimine dönüştürmesi gereğine inanıyorsa bunun yolunu da ancak böyle bir anlayışın geçişi kabul etmelidir. Diğer bir deyişle artık mücadele anlayışını yavaş yavaş aydınlatın üstüne alınmalıdır. Demokrasi, bir yaşam biçimine ancak ve ancak aşkından kalkmaya doğru kutlumsal dönüştürülür.

Hamsinin memelisi

BALINAYA NE OLDU?

Bir Meksika yarımadası olan **Baja California** kıyılarında her yıl çifleşmek için sürülerle boz balinalar inerdi. Balinalar bu yıl gelmedi-

ler nedense. Tıpkı mememiz karpas-
ları hamsilerin orakla
gürünmediği gibi. Ne oldu acaba?

Meksikalı çevreciler için bu
"acaba"nın peşindeler. Onların sağ-
cı: Mart 1989'daki Exxon Valdez
tankerinin neden olduğu kaza ile ba-

linaların gelmeyişi arasında doğru-
dan bir ilişki var. Bu savların bir di-
ğerine ise kanıtlanmaya çalışıyor-
lar.

Bugüne dek sözü edilen kayıplar-
da 12 adet balina belirlenmiştir.
Oysa bu aylarda binlerce balina ge-
lirmeli bu kıyılara. Onuz ton ağır-
luktaki ve onuz metre uzunluğunda-
ki bu deniz korumaları yazı Kuzey
Kıtba sularında geçirir ve Ocak'ta
çifleşmek için güneye inerlermiş.
Yarın Japonya kıyılarına, yarın
Baja California kıyılarına. Gecen
yıl Meksika kıyılarına inenlerin sa-
yısı sekiz-onbin arasında kestirili-
yor.

Meksika çevre örgütü "1000'ler
Gruba"nın başkanı Humberto Ará-
dezin göre, Mart 1989'da Exxon Val-
dez'in yıl açığı petrol kazası balina-
ların kaçıpın olası nedeni. Bu
kaza sonucu geniş bir deniz alanı,
bu arada Unalak demiz yolu da kir-
leniyor. Unalak balinaların da göç
yolu.

kazanın iki hafta sonra Alaska
Körfezi yakınındaki Perna William
Körfezinde öldü bir balina bulun-
muş. Yere açık denizde göülen küle-
sel boz balina sürülerini alıyor. Ar-
dışık göre bulut petrol kaza ile bi-
rebir bağlantılı.

Baja California'nın kuzeybatı-
sında, Guerrero Negro Körfezinde

bir Meksika-Japon şirketinin ana ü-
sisi var. Bu yerkenin gelişimle
bu körfezdeki tanklara bağlamak
üzere yolda 15 milyon litre diesel ta-
şınıyor.

Meksikalı çevreciler göç kör-
fezinde zaman her geçen yıl utan bir
petrol kirlenmesi oluyordu. 1984'te
dolun işlemleri sırasında "kayıp"
diesel miktarı üç milyon litre olarak
belirleniyor. 1985'te Guerrero Neg-
ro Körfezinde tıbbiye hektar yit-
ziletiliminde bir petrol lekesi izlene-
biliyordu.

Balinalar için tıbbiyelemler saat ge-
reciler değil, bakıllar da var. Her
yıl bu onuz metrekil deniz kanalı-
na izlenmeye gelen turist grupları-
nın bir daha bu körfeze gelmemesi
olanış "beş yıldızlı" otel impara-
torlarını da kara kara düşündürüyor.

Sahi bu bizim mememiz balina-
larımız, zızcısı hamilelerimiz niye
sularımızda görlmez oldu? Karde-
niz'e atılan nehirli bidonlarla, Ma-
mar'ın doldurdu rafineri döktürdü
petrolle, ya da Bağış benzeri za-
hir saçı fabrikaların atıkıyla bir
dışık olmasın!

Birde Bağış kıyıları "beş
yıldızlı gökdelemler" ile dolma-
maya çalışan imparatorlukların tim-
tah görüşleri dökmek, "hami
biye neden kışın" sorusunu yanıtla-
yabilecek miyiz acaba?

NEREDE KÖMÜR ORAYA SANTRAL

Şimdi de Amasra'yı termik
santral kuracağız. La havle...
Neden Amasra? Elendim yibrede
kömür ocaktan vermiş. E-
Barınanın başkanı'yükünü yükünü

ya ne dikmiş. Sayın Enerji
Bakanı F. Kurtuldu her kömür
göçüğü yare bir santral
dikmesinin bir hikmeti olsa
gerek.

ÇEVREDEDEN HİSSE.....

ÇEVRE SİYASİ POLİSİ

Başbakanlık Çevre Müsteşarı,
eski bankacı ve geleceğin
emmiyet genel müdürü Halil
Kara, "İnsanlar birer çevre polisi
haline dönüştürmek istiyoruz"
dermiş.
Biraz masraflı olamaz mı bay
Kara? Herkese cop, silah,
falaka, asık dağıtmak pek
ekonomik görünmüyor. "Çevre
polis" yerine "çevre gönüllüsü"
demek işimize gelmüyor. Ne de
olusa polis devletliyiz.

TUZLA KUŞ ÇEHENNEMİ

Tuzla (İzmir) kuş cennatında 18
Mart Pazarı geçesi çıkan yangın
on hektarlık alanın
kavurmasından sonra
sönürdülse, Cenneti
cehenneme çevirmek
istemiştir yoki!

TÜRK KİRİNE ALMAN
KAŞIĞI

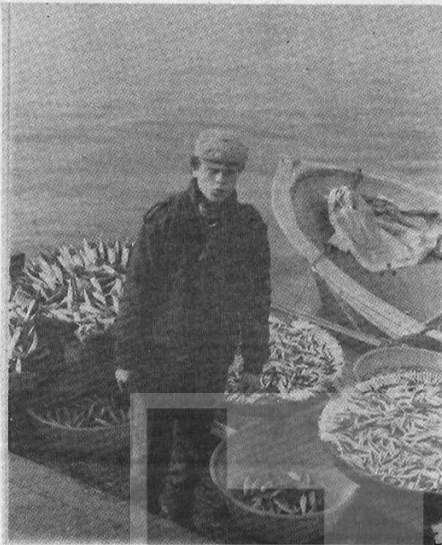
Sağık Bakanı Hallı Şıvgın "Hava
kirliliğine karşı alınacak önlemler
korumada Almanlar
tecrübelerinden yararlanacağız"
dermiş.
Kefin methemi olsa önce Ruhr
bölgelerini temizler...

200 METRELİK MEDENİYET

İstanbul yeditepe üzerine
kurulmuş(muş). 1950'den beri
tepelelerin üstüne atıkları yattırış
olması ki, şimdi de tütü dikmeye
başladılar.
Etiop Marmara, Sheraton,
Odaloku, Datan İstanbul ilk dikken
tüylendi. Elan döneminde
Dalanın ortası Süzer
Dolmabahçe'ye Taşköprü'nün
önüne 134 metrekil dikmeye
kalkıştı. Hala uğraşıyor.
Şimdi de Beşiktaş ve Ortaköy'de
hem de kıyıda gökdelemler dikme
cabaları var.
Ama göğü delme rekorunu, eğer
kıvrılabilirse Magic Box'un
patronu Cem Uzan kıracak. Hem
de Zincirlikuyu'da, Sabancı'nın
gökdelemleri inat 72 katlı bir
gökdelemler.
Yahu bu gökdelemlerin trafik
yükünü ve kirliliğe katkıları niye
soran bir yetkili yok mu?
Bay Süzer 134 metrekil
gökdelemler için "medeniyet
simgesi" diyor. Cem Uzan'ın
neyin simgesi oluyor bu
durumda?
Al buyurun ama, zorla aysıkla
tutan "kiddis" aşılmış
simgeyi bu gökdelemler biraz
da...

28 MART ZAFERİNİN
ANLAM VE ÖNEMİ

ŞHP'nin kazandığı yerel seçim
"zafar"nın üzerinden bir yıl geçti.
Hava kirlisi, su kısırlığı, ulaşım
berbat, geçekondulama
sürüyor, imar yolsuzlukları rüvaf
alınır emir...
Yerel yönetimin başına ANAP'lı
yerine ŞHP'li gelince, "tek
boyutlu belediyecilik" anlayışı
değişmiyor ki Örnek Sayın
Nurettin Sözen, İstanbul'un
ulaşım sorununu çözümüde
deniz otobüslerinin rolünü
arttırması düşüncüyor. Hattı
halı belediye olarak bedava
bile yapabilir. Ne var ki, sorunu
salt ulaşım sorunu olarak ele alı-
r, çözüm önerilerinin geçen etti
değerlendirmesi (ÇED)
yapmazsan, buna "tek boyutlu"
düşünme ve davranmak denir.
Zaraf da yasaından çıktı.
Sahi Sayın Başkan, hiç alze
deniz otobüslerinin çıkardığı
gürültüde ve "gürültü"
kirlenmesi ve "gürültü"
eden olmadı mı?

Akdeniz'de Karadeniz'de, Ege'de temlik santrallerimiz boy verip gelişirken, hamsi balığı ağaca çkıyor. Balinalar, uskumrular, palamutlar, lüferler bizim denizlerinize uğramıyorlar. Artık deniz kenarlarında balıkçı tekneleri ithal balık satıyorlar.

ATA SPORUMUZ GOLF

Manavgat Sorgun'da ağaçlık alanı budayarak yapılacak golf sahasından başka, Turizm Bakanlığının "golf turizmini geliştirme projesi" çerçevesinde kıyı genişletiminde sekiz golf sahası daha yapılmaya hazırlandığı öğrenildi.

Eğer bu proje iç turizmde hizmet edecekse, güneş ve ciltten başka ataspordanız da golf de eklenince demektir.

Talat Ulsoy

TEORİLEME

Toplumsal varoluş; doğa, insan ve üretim üçlüsüyle tanımlanır. Marksizm'de, insan olmazsa üretim olmaz, üretim olmazsa insan soyunu sürdürmez. Doğa doğaldan çıkarsa ne olur? Her yer çöl olur. Dünyada "çöl" sözcüğü ne kadar da "öl" emir kipini çağırıyor! Orta Asya ekolojik felaketini yaşamıştıktan mı geliyor acaba bu?

Doğa, insan ve üretim üçlüsünden biri diğerine yağılenamaz. Yağılenirse "toplumsal varoluş"un dengesi bozulur. Nihem günümüzde üretimin öne çıkarılması ile yaşanan dengesizlik gibi. Bu öne çıkışta Dünyayı bir yarış pili gibi gören "istatistikler anası yarışma" anlayışının payı var. Yarışmacı anlayış üretimi yitip insan ve doğayı hortadı. Yitlik enerji, demir-çelik, otomobil üretim ve tüketimlerini uyarışın birincil ölçütleri durumuna geldi. Yeniden Yumuşama'ya boş kalsa Neokonservatif Amerikan Koleji'nden mezun olan liberalizminiz de Allah'a temlik santrali aynı anlayışla savunur, ilginç bir genetik.

Doğanın her kullanımında bir diğer etken "doğaya ne yüklesen kaldırı" sanıdır. Tek tanımlı diyalarda "aşref-i mahluk"

(yaratılmış en şerefli olarak tanımlanan insan) sanayi devrimi ile "doğanın efendisi" payına yükseldi. Elendinin gözünde köle her yükü kaldıran değil midir?

Her sorun maddi zemininde anlaşılabilir. Anlaşılabilir için de ilgili bilimler. Marks (1818-1883) birinci sanayi devrimi kapitalizmini ve çoğunluğu okur yazar olmayan işçi sınıfını inceleyen, yandaş Darwin (1809-1882) ünlü Evrim Kuramı (1859) ile çamurdan yapılmadığımızı kanıtlamaya çalışıyordu. Marks ve Engels materyalist felsefe ve diyalektik yöntemi ayakları altına dikme babalarında Darwin'den yararlanırlardı. Ama bir başka çağdaşları Haeckel ile kez ekolojik kavramını ortaya attığında (1866) bu o ünlü ilgilileri çekmedi. Dolayısıyla Marks ve Engels'te bir "ekolojik konsept"ne rastlamıyoruz. Çağdaşımız Lenin'de bile sula- rını ve ormanları korunmasına atfılan başka bir deyimleyle rastlamıyoruz. Anlaşıp bir şey. Bil-gilerinden, düşünürlerden her konuya el atma- rını ve her konuda reçete vermelerini bilemek niye?

Marks da, Lenin de "doğanın tahribini kapita- lizmin yağmasına" bağlar. Carlan öyle istedi- ğinden değil, yakaladıkları nesnelliklerden kai- karak bu sonuca varır. "Doğanın tahribi" ifadesinin yerine "günümüz ekolojik sorunla- rı" ifadesini koyarak doğru bir formülasyon elde edebileceğimizi sanmıyorum.

Sovyetler, Çin, Annavitluk, Küba... Herbi- rinde devrim üretim ilişkilerinde ve devletapda ol- du, olduğu kademya. Ama teknoloji ve teknik kapitalizmden, hatta kapitalizm öncesinden mi- rast. Bugün tüm dünya ülkeleri aynı teknoloji kulluyor. Ağırılık olarak birinci ve ikinci sanayi devrimlerinin teknoloji ve teknoloji. Bunlar kay- nak kullanımında doğa sömürüşüne dayanan ve çevreye saldırgan zararlı aralarında ekolojik dengeli bozan karakterdedir.

Bugün gelişmiş ülkeler üretimlerini Üçüncü Sanayi Devrimi'nin bilgisayarı ve robotlu teknolo- jisiyle yeniden yapılandırmaya giriştiler. Bu teknoloji ile enerji tüketimi ve mal üretimi deva- sa boyutlara erişiyor. Teknoloji yeni fakat ana- lış aynı kadefice doğa sömürüşü ve zararlı ar- dıcısı da devasa büyüyor, kötüye gidiş hızlanı- yor. Bu kadere mahkum muyuz?

Yeni teknoloji ve teknikler insanlığı önüne bugüne dek sahio olmedığı geniş alanlar aç- tıyor. Bunlar sah üretimini artırıcı olanakları de- ğil aynı zamanda ekolojik dengeli gözetken çev- re dostu olanakları da içeriyor. Toplumsal ve biyosel varoluş bu olanakları yaşamaya geç- mekle sıkı sıkıya bağlı.

Ama öncelikle herkesin at gözlüklerini çıkar- ması gerekiyor.

AH ŞU MOR İĞNELER - MOR İĞNELİ KADINLAR...

Kadının bedenine sahip çıkabilmesi; toplumun bir bireyi olabilmesi ve kendi kimliğini kazanabilmesi için atılacak çok önemli bir adımdır. Sürekli suçlanan, horlanan kadına, erkek egemen yaklaşımlar dururken, bunlar sorgulanmazken, hangi demokrasi!

Nimet

Kampanyada daha çok "mor iğne" kampanyası olarak yer alan bunları müddetleri veren kadınlara başlandı. "Bedenimiz Bizdir, Cinsel Tacize Son" kampanyası 2 Kasım'dan bu yana sürüyor. Gazetemizin sayfalarında da geçici etkinliklerinin taraftarlığı kampanya son aşamasında. Bu yarıda kampanya etkinlikleri üzerinde durmak değil amaçtır. Geçici çevreleri kampanyaya yaklaşımların tartışmak. Özellikle gerek kampanyanın başlangıcında yapılan açıklamalarda, gerekse il taraftarlarında kampanyanın amacı çok açık olarak belirlenmiştir. Amaç hem sarkıntılığı, tacizciyi kurban olan, kendi bedeni için ızdıran, hem de "diğer" kuyruk sallamaya erkek peşinden giren" denilerek suçlu duruma düşüren kadınların korumaktır, kadınlara da işlevselliği erkek egemen düşünceler (gizli, davarlar, yer ve mekân sorunları) sorgulamak ve artık bu duruma hayır demek, sesimizi yükseltmek.

Kampanyanın en kısa ve en doğru terazi anlatmak üzere sloganlar belirlendi. "Gizim sarkıntılığa davetiyedir", "Evlere hapsolemek istemiyoruz", "Geceleleri de sokakları da aydınlat", "Sokaklarda erkiz ememeliyiz", "Sarkıntılığın unvanı bize ait değildir", "usma teybi bir", "Usama hayır, usma iğne-yi hayır". Kampanya sokakta, işyerinde ve evde cinsel tacizlenmesi bedeldir. Başında da kimi zaman çarpıcılar da, ota bir biçimde yer aldı.

Bizim gıcık gülsü önderler: "Örtenin, cinsel tacizden kurtulur". Sol çevreleri eleştirileri ise bir yör-

neyle İslamcılarla çıkıyor, gışire ve tavırları dikkat etmek gerekirdi, sonucu çıkıyor. "Bunca sorun varken bu bula cinsel tacizi mi buldunuz?" veya "Tutuz derizsin geceleri sokakla çıkmak, biraşanoyu girip içmek mi?" Bir de "tamam kampanyanızı destekliyorum da, mor iğne şiddetini sembolleştir, şiddet sembolleştirilmez" diyen kampanyanızı kahırmıyor" diyorlar oldu.

Tüm bu yaklaşımlar kampanyanın ne denli önemli ve gerekli olduğunu gösterir. Özetle sandı. Neden mi? Çünkü erkek egemen düşünceler çok benzerlik içermektedir. Durumda ve peşu zaman bunları sorgulamak daha önemlidir.

Kadınların kendi bedenlerine sahip olamaması, kadınların bedeni emreleri erkeklerin tasarruf hakkına belirlenmesi bittir. Bu toplumun sorunları daha da önemli değildir. Kadının bedenini sahip çıkabilmesi; toplumun bir bireyi olabilmesi ve kendi kimliğini kazanabilmesi için atılacak çok önemli bir adımdır. Sürekli suçlanan, horlanan kadına erkek egemen yaklaşımlar dururken, bunlar sorgulanmazken, hangi demokrasi talebi başarıya ulaşabilir?

FEMİNİZM

FEMİNİZM

Bir sayıya kadar soruldu, kadın hareketi, kadınlara bir-hayır ilkin yarın kitapları bitti. Tarihini tanıtmaya amaçlıyoruz.

"Kadınların tarihi her şeyden önce baskı altına alınmalar ve bunların gizlenmeleridir. Zaman zaman da baskının bir parçasıdır. Günümüzde güçlü kadınlarla birlikte devletlerin yeni pazarları ele geçirmek için verdikleri ekonomik savaş, coğrafi yayılmaçları yeni alanlar da, kadınların arasında, 3000 yıl öncesinden bu güne "erkek egemen" değerler ve saldırılar davarları değişmiştir..."

Kadınların tarihi baskı altına alınmaları tarihi olduğu kadar baskıların ve zoru kapılmaları baskı saldırılarının önemli olduğunu da tarihtir.

BAKIRKÖY BELEDİYESİNDE BİR FEMİNİST

Uğur İlhan

Nimet-GÖİ

Bu sayıya Bakırköy Belediye Başkanlığı Kadın Hakları Danışmanı ve Bakırköy Kadın Kültür ve Bayanına Evi fahri müdürü sayın Uğur İlhan ile kadın sorunları, kadın hareketi üzerine söyleşiyoruz.

Uğur Hanım baskı Kadın Hakları Derneği'ne kadar olan gelişimleri anlatabilir misiniz? Sayın Yürümleri Aktarıca siz durup dururken böyle bir görevi getirmeniz kampanya?

Uğur Hanım: Yaklaşık 16 yıldır kadın çalışmaları yapıyoruz. 1976

İÇNE ŞİDDET SİMBOLÜ MÜ?

Azımda benim en çok önemsişim: Kim ve çok da hakları bulduğum kadınlar mor iğnenin şiddetini paylaşmışlardır. Kadınlar bilirlir, yeni yaşamakta olan genç kadınlarla emelenen ilk şiddet, onun kadın vücudunu iğneyi şiddet etme, iğne, sarkıntılığa karşı onaylılar kullanılır. Küçük bir koruma, savunma aracıdır. Kampanya iğnenin boyunu bir-iki boyutluk ve mor bir tepkiyle sarkıl hale getirmişler. Sarkıntılığın uğrayan kadın etrafına bulaşmasını, erkek film çevreleri kullanmak kadın taciz edenler kadınlara kendisi savunma amacıyla işlevselliği iğne şiddet sembolü yapıyor. Hatta mor iğne ve kadınlar düşüncesi sarkıntılığın ciddiye, şiddetinin önüne geçilebilir bir araçtır. Bir grup kadın alımlar yetirileri ellerine "Allah Allah" diye okutuyorlardı.

Doğru ya yeni kadınlara 11 Ağustos genelgesi karşısında 11 Ağustos genelgesi karşısında yapılan açık görüşleri siyahlı olarak destekledikler, tuzaklara kapılarak sorgulanıyor. Kadınlar bir parçanın kimisi nedeniyle protesto edilmiş ve ilerinden 11 kadını b-

amirinde Jirica Kadınlar Grubu'nu (KDG) ne diye çıkar. Demektedir: kadınlardan: Ateşe kadın çalışmaları grup çalışmaları biçiminde sürdürüyor. Ancak 11 yıldır kadın sorunlarını çözme konusunda (B) genelinde işlevselliği değişiklikler oldu. Daha önce çalışmaları sorunları düzenden kaynaklandığını ve bu sorunları da toplumsal sorun olarak düşünüyör ve şiddetinin de ancak dışarı dışarıdan düşünme olacağını düşünüyörler. Olanaklar, erkek egemen düşünceleri sorgulamamış. Ne var ki, sarkıntılığın baskınlıkları kadınların da hala cinsiyetlerinden ötürü sorunları yaşadığını, yaşadıkları baskınlıkla kadınlar cinsiyetlerinin bilincinin baskınlıkla değişmesi demektir anlamışlardır.

Sayın, sarkıntılığın ve bu sorunların çözümüne kadın grupları baskınlıkla sarkıntılığın sarkıntılığın. Ne bu baskınlıkla sarkıntılığın bir kadın çalışmaları başlatılır.

Türkiye'de ilk kez böyle bir çalışma yapıldı. Bu görevi kabul ederken baskınlıkla baskınlıkla Uğur İlhan: İlk anda bu şekilde devam etmek bir hayli zor oldu. Çünkü kadın çalışmaları başlatma ol-

tuklanması vb. ne çabuk unutuldu. Eğer şiddet yoluyla erkekleri cinsel tacizden vazgeçirmeyi düşünseydik çok başka yöntemler kullanırdık. Örnek: İcileri

Bakanlığı'ndan, her an saldırıya uğradıkları gerekçesi ile tüm kadınlara silah ruhsatı verilmesini talep eder, kampanyaya da bu noktada odaklanırlardı. "Bir erkek arkadaşım bu ezi-ezi size basın kurbanı pensine". İnanıyorum ki, eğer amaç yalnızca erkekleri cinsel tacizden vazgeçirmek olsaydı bundan etkili bir yol bulunamazdı. Şiddet bir işlevi yerine getirmeye çalışıyor. Şiddet bir işlevi yerine getirmeye çalışıyor. Şiddet bir işlevi yerine getirmeye çalışıyor.

Erkek egemen düşünceyi sorgulamak

Kampanyayı yürüten kadınlar olarak kadınlara yönelik cinsel tacizin erkek egemen düğünçüler sisteminden kaynaklandığını ve bu düğünçüler sisteminin yüzyıllardır sürdüğünü, cinsel tacizin de ancak erkek egemen düğünçülerin ortadan kalkmasıyla son bulacağını düşünüyor. Kampanya ile bu erkek egemen düğünçüler, değer yargıları sorgulamak, kadınları sesini yükseltmek, cinsel tacize kadim gözüyle bakabilmek istedik.

Sokaklarda ve hayatın her alanında kadınlar yerlerini aldıkları zaman gerçek demokrasiden söz edebiliriz. Ne zaman sol partiler, çevreler önyargısız olarak kadın hareketine bakabilir ve kendini sorgulamaya başlayabilirse, demokrasi taleplerini kadınlar için de demokrasi talebine dönüştürebilirse işte o zaman demokratik bir toplum oluşuma talebinin ayakları yere basmış olacaktır.

malıydı. Ve Türkiye'de ilk olacak-
tı. Belediye bünyesinde yapılacak
olan kadın çalışması için elimde ne
çene yoktu. Çiledir masada oturup
ayıltı almayı değil, gerçekleri ama-
ç doğrultusunda çalışma yapmak ist-
iyordum. Bu kaygılarımı Başkan'a
da açtım. Kendisi bana çalışmamın
belediyeye hizmetlerindeki biri ve par-
tiller üstü olacağını söyledi. Bu ko-
nuda enlaştık. Ancak böyle bir iş-
tede ilk olma ve taşıdığım
sorumluluğu doğu biçimileye yerine
getirenme kaygısını yine de için-
de taşıyor derdim.

-Uğur Hanım başından sizi "mor Hanım" ve feminist olarak tanıyoruz. Feminizme bakınız nedir?

Uğurluhan: Siver ben feminis-
tim. Ve her kadını feminist olmas-
ğına inanıyorum. Feminist ol-
mak beni daha da geliştirdi. Artık
gösterim daha da kocaman. Daha
önceleri gösterdiğim birçok şeyi
gösterebilme yardım ediyor. Ve çok
mutluyum. Bu da biriyi olabilmeyi
yakalayabilişime kaynaklarıyor.
Emegime, bedenime ve kirliliğime
sahibim. Feminizm sayesinde kadın
bakış açısını ve kadınca bakmayı
öğrendim. Her bir durumu ve her-
şeyi bu bakış açısıyla sorguluyorum.

Kadın Hakları Danışmanı olarak neler yapmayı düşünüyorsunuz?

SABAHATTİN ALİ'YE

Sadık Albayrak

Masanın üzerinde kitapların d
nuyor. Ve hâkkında zanlılarınd
bir kağıt. Birkinden kağıdının üzeri
bir toprak parçası; döküyor. Ha
mı kaldırıyorum, yukarıda ağır
davarda oluşmuş bir kuş yuvası .
Yuvarın altında oynayan kuşlar .
sana yazdığım mektube toprak
damlatıyorlar. Ben seni yazmaya
küpüyorum . . . Türkiye'nin çığır aç
lık ustalarından seni, Sebatt
Ali'ni

Göçmenlere göre bir hayli etkili du-
rumda sorun "İçimdeki Şeytan" ko-
nuştuk. Benim en sevdiğim kitabı-
mın On kımı içimdeki şeytanın
sıralarına çalıştım. Bu kitabın
Tarih Obolomov'dur. Esimle, et-
lenle anlamında değil, Senin bu
manen anlam ve etkileşimi apışa
hayaat karışıyor, sırdeli yapı-
maz insan bir davetir. Temben
matrasi, tradisio insanın ne de-
parak düşünceler, iyi idareleri ta-
sa da kördüğün sıralarına düşüncesi
ne gizel sıralarına. Bu tip, Sen
1940ların başında aradığın yeni
insandır. Yeni bir insan kişiliği
başlatıyor. Olaya kıyakat istersen
başlatıyor olaya kıyakat istersen
Sınır ile üniversite yıllarında tar-
tan, Once bakıyordun: Yeni Dinya
Kuşu/Ses, Değirmen, Kıyakat
Yazın'a okudum.

Seni böyle bir kaç saikle anla-
mak mümkün Sabahattin... Tutar
edebiyatının öncülerinden... insan
karşı aydın bir sorumluluk taşıyan
edebiyatçı örneğisin sen. Sen Toplu-
muna ve insanına karşı taşıdığın
aydıncı sorumluluğun bedelini öde-

A black and white portrait of a man with dark, wavy hair, wearing glasses and a mustache. He is looking down and to the right. He is wearing a light-colored, vertically striped shirt. The background is dark and textured.

Sanatky Armelisin Sept 1948

Masamın üzerinde kitapların deniyor. Sana yazdığım bu kısa mektubu arkadaşların okumak istiyor. Başımı yukarıya kaldırıyorum, gökyüzünü düşünme doğrayan bin helikopter geçiyor, Kentin üzerinde kara bir homurtu, demirden bir ağ gibi innekte.

100

kayıyor gözüm. Kuşlar yok. Uçu-
giller. Matamda kitapların duru-
yor. Ve bütün her herseye rağmen
burada varıyordum.

OĞ LAN MI? KIZ MI?

G01

Dokuz ya da on yaşlarında o mahyım o zamanlar, çok iyi hatırlıyorum. Halam beşinci hamileliğini yaşıyordu. Herkeste bir bekleyiş, panik. Ya erkek olmazsa ne olacak vardı.

Beklenen gilin gekili. Halam da
jürdü. Onun zaten dört tane kız
vardı. Ama üçükl halamın çocuğu ol-
madığı için doğduğundan önce anla-
ma yapmışlardı. Eğer bu bebek de
kız olursa sana vereneğin demisi
Sözünde durdu. Ne olurdu sanki, ma-
bir eksik, ha bir fazla. Zaten dört u-
ne kızı vardı. Ama erkek olmalıydı.
Ah erkek olaysdı! Ne güzel olacaktı
olmadı.

O zamanlar neden sorduğum anımsıyorum. Neden bu kadar çabı. Gayet yalın düşündüğümde halime bir kadın olduğumu ve bir erkek çocuğu bu kadar çok istediğini anlamıyım. Kendi cinsinden bir çocuğu istiyor. İsraile erkek çocuk istiyordu. Ben de kız olduğumdan, ben de çok kösey almıştı bu durum.

Daha sonra öfrendim ki kız çocuklar evliliklerinde mallar başkalarına gidecek diye bir kaygı taşıyorlar. Gergi bu buna potansiyel gelişimi. Çünkü bizi orada kız çocuklar pek mirasla yarılanıyordu. Miras hakkı erkek çocukları. Erkek çocukları mal sahibi oluyordu, malları kızlarına gidecek gibi bir gerçeğe pek gergin değildi. Ama neden erkek çocukları istiyorlarsa acaba?

Uzun zamanlar taradım bir an

BİRLİK
TARTIŞMALAR
TARTIŞMA
TUTANAKLARI
TEBLİĞLER

Sosyalistler arasında birliğin teorik, tarihsel arka planını, imkanı ve şartlarını tartışmak için 12, 13 ve 19 Ağustos 1989 günlerinde 172 sosyalist bir araya geldiler. Toplantı, Temmuz ayında çözülmüş sosyalist dergilerde, sosyalistlerin bağlı olduğu yayınların deklarasyonunu ortaya atması ve 18 bilgisayar çarşısı üzerine yapılmıştır. Toplantının bundan sonraki süreci için Birlik Tartışmaları Düzenleme Kurulu (BTDK) oluşturuldu.

BTDK'nin Kendi görevinin İçerisine ilişkin olarak yaptığı ilk belgisi, o zamana kadar "sosyaldler arası birliğin teorik ve tarihsel arka planı, imkanı ve gerdarının tartışılması"nı düzenlemek" diye dile getirmiş olduğu aracıyı ayırtlandırmak oldu. BTDK 7 konuda tartışılmalaz düzenlendi. Bu tartışılmalaz tutumları, teriz BTDK yarınlar altı alında yapıldı. Toplam 7 Kitap halinde toplanan Birliğin Tarihsel, Tarihsel Tutumları, Tebligleri Marksist hareketin teorik, ideolojik ve politik strejilerine ilişkin değinilecek yapılmaz ve politikaların yanıtlan belgisi niteliği taşıyor.

kadaşım var. Bir kız çocuğu vardı tanıştığımızda, ilk doğumunu göyle anlatmıştı. "Eğlen doğumdan sonra yüzüme bakmadı. Küçükten bir şekilde karşında somunuyordun." Büyük bir şaşkınlık yaşamıştım. Bahsettiği adımı tanıyordum. Dışardan bakıldığında ne kadar "normal" biriydi. Meğer adam erkek çocuk delişiymiş.

Arkadaşın ikinci hamileliğini yaşıyor çok zorluyor. Eminim bu ikinci çocuk işi onun fikri de değil. İkinci çocuk kesinlikle dışlanmıyor. Ama "nasıl olsa ikinci işi deneyeceğim, denemek zorundayım. Biri bir an önce bu işten bıktırılsın." İşkence bittir işkence kalmaz doğrudur. Hastahamede kocası ona şöyle demiş: "Bu çocuk çok pahasız olacak". "Neden" diye sorulduğunda arkadaşım, "Çünkü ortanca olacak" diye karşılık vermiş. anlaşılan adam bütüncüye hazırlanıyor. Eser ermek olmalı ya, bu işi becermeden durmak yok.

Ona bir erkek çocuk veremedi. Bir daha deneyecek. Denemeye başkası kadın mı yok? Pek çok erkek karısının üzerine kumayı erkek çocuk sevdiğinden aktırıyorsa mı?

Doğumhaneden yeni çıkmıştım, odama gittim. Doğurda hiç sesim çıkmamıştı. Hiç bağırmamıştım. Çevredekiler şaşkın şu soruyu sordu: "Neden hiç bağırmadın?" Benden önce ebe cevap verdi: "Eee o oğlan doğurdu, bğur mu?" Vay canına demek kız doğarsaydın bağıracaktım. Ne is.

1 DÜKÜN 1000 AH İŞİT

Yazıcısı: M.O. 141

Sadırazam Fıkrası

Nasreddin Hoca karısıya ya-
tağa giriymiş. Hava soğuk, yorgan
da inceden küçük. Karın çekmiş
çiyiyor, hoca açlıkla kalıyor. Hoca
çekiyor, karısı açlıkla kalıyor.
Hoca da gelmiş yanına. Karısı-
na fısıldar: "Oh be, dünya var-
mış, yorgan gitti, kavga bitti."
Nee- Bu fıkrayı köpüzme
Sayın Başbakan ıktı.

Meraklısına Duyururuk

"Günüñ yaşanmakta olan ta-
rihini yorumlamak gücük çen
herkes için gerek bir baş-
vuru ve aydınlanma kaynağı
Kapitalizm, Komünizm ve Bira-
dara Yagan'a"
J.K.Galtbraith S.Mençikov
Afa Yayınları

Tarihi yapıyoruz. Yapadığı-
mız tarih yaşanmış tarihi elleri-
nin arasına almış avuçuyor. Bu
hane Seisheok'un ilali romanı
"Faseler ve İnsanlar" daki sevim-
li arman Leniyi anımsatıyor.
Oykü bizim Leni, faracı avu-
cuna alıp okur sezerken farkına
varmadan onları öldürür. Yağam-
mış tarih yapıyoruz tarih
avuçuyor. Leni gibi mi orası he-
nüz belli değil.

Dibcayce Yanıt

Geçen sayıda yayınladığımız
peru karama yolun tepki aldı.
Gelen mektupların iltimise yer
veremeyceğiz için okurların-
mız anlayışına sığınıyor ve
uzak diyarlardan gelen birini ya-
yınıyoruz:

"İnsanlar zorla güldüremez-
siniz. Böyle bir peru kararını
protesto ediyor ve acil pıfalar,
pardon demokratiliyoruz."
İmza: Boris Yeltsin

Kodlama

Yeni bir dil geliyor. Her
gün yeni bir kelimeyle zenginle-
yor bu dil. Dün 141-142-163
kodlarından ibareti. Bugüne
yenileri çıktı: M.C, T.Y, 438,
2932,1407.

Dam Ötünde Sakaşan....

Möjde, 141. maddenin
idam cezası aynıkıyormuş,
Komünistler, hadi yine işiniz iş-
xxx
-Bugün yine açız evlatlarım,
bahutuz yemek yapmamız.

BÜLENT ERSOY

TÜRKİYE MARKSİST HAREKETİNİN "KADER" ÇİZGİSİ VE POLİTİK FÜTÜRİZM

Mustafa Bozturğut

- TIP : Türkiye İşçi Partisi, 20
Nisan 1975

- SDP : Sosyalist Devrim Par-
tisi, 30 Mayıs 1975

- TKP : Türkiye İşçi Köylü
Partisi, 30 Ocak 1978

Bunların dışında kalan birçok
marksist parti ve hareket hiçbir za-
man legal parti olarak kurulmadı.
Bu veritenden yola çıkarak Legalist
olmaksızın olarak birliği yol aşmıyor
iştiipli yapmak sanırım doğru bir
teşpit olur. 1946,1946 ve 1974 dö-
nemlerinde yalnızca 1960 TIP dö-
neminde marksist hareketi tek ve
birlik içinde görülmüştür.

Türkiye marksist hareketinin
1946 ya kadar TKP tek başına tem-
sil etmiştir. Ayrıca TIP ve TKP bir-
leşmelerini ilâlegatide sağladıkları-
nı söyledikten sonra şu genel tespit
yapmak mümkündür: Birlik ya
ayrıştırmak bekleyici olarak İlla-
le yada legalite değildir. Bugün
içinde ayrıştıkları arasında gitti ila-
der otdıkları anlamak kendili bice-
riktizliğimizden nıymak değilse
laf kullandı sıra daki budurmak.
Bence marksist hareketin birliğini
etmektedir engel olan gerekçeleri-
remeyen derce, derce o için so-
numulardır.

Özetlemek ciddi potansiyeli sa-
hip marksist hareketin olması en
geniş birliği bugün sağlanmasın
çok uzun yıllar için bujuvazının bu
partileri penlizite amezinin gereği
varmadır.

Bu görüş yanın değil bu gö-
nülüdür. Marksist hareketleri bir
haya da soruların üstünleri ile be-
riktiz yavaş erdemektir. Soruların
yanıtları erdemektir birçok sorun
gibi sınırlık "kader" olup çıkar.
Zaman (Bütünün) kumunisiyo-
nu gızel bir anımsatılmadı dendiği
gibi "bugünün işi yarına bakarsın"
maksatı geçer.
BİRLİK BU GÜNÜN
GÖREVIDİR.

Türkiye marksist hareketinin
BİRLİK problemi neydeyse hareke-
tinin tarihsel kader ektir. Gün-
mizdeki de bu sorun tarayından
sıra çıkması olmasa devam ediyor.
Kırsal kurum olur ki, birlikt olma-
ya gerekenden ayrı kaldığı sürece
gıtemeden imneyecek immedüğü gi-
bi de marksist potansiyel enerjisinin
gıllama birbiriyle dışıldıkten tüket-
cektir.

Hükümetin tüm olaysına politi-
kasına rağmen TC yasasının 141 ve
142. maddeleri kumunisiyo-
nu olarak tarayılmasa devam ediyor.
Bu durum da Legalizmin birliği ne-
nisi edileceğinden ilâğın olarak legal
partiler (tarayına kusa bir tarihçe ver-
mek sanırım kumya şübhik getir-
mek bakından yararlı olacaktır.

2.Dünya savaşının bitmesiyle
osun "Yalta Rızgırları" 1946 İd,
1954 de bir partinin kumunisiyo-
nu yapıyor.

- TSP : Türkiye Sosyalist Parti-
si, 14 Mayıs 1946 E. Adil Miste-
caph

- TSEKİP : Türkiye Sosyalist
Emekçi ve Köylü Partisi, 20 Haziran
1946 Dr. Şefik Hümalı Değner.

- VP : Vatan Partisi, 22 ekim
1954 Dr. Hikmet Kıvılcımlı. 27
Mayıs Rızgırlarıyla beraber gelen
demokratik ortamda kurulan TIP be-
şpıncığı (12 Mart 1971) derbından
sonra 1 dımece kadar legal planla
tek parti olmuştur.

- TIP : Türkiye İşçi Partisi, 13
Şubat 1961 bir grup sendikası ve ay-
dın tarafından kuruldu.

12 Martın çıkıştan sonra ise
birçok marksist parti kumunisiyo-
nu. Tarih kumunisiyo-
nu olarak her kuruluştan gün
gızelidedir.

- TSDP : Türkiye Sosyalist İşçi
Partisi, 16 Haziran 1974

- VP : Vatan Partisi, 21
Ocak 1975

- TEP : Türkiye Emekçi Parti-
si, 12 Şubat 1975

POLİKATÜR

BÜLENT ERSOY
İKİNCİ HAŞAŞIN
TARAFI

YAMAN
BİTİGİTİDİR.

YERİN NERİN
BİTİGİTİDİR.

YERİN NERİN
BİTİGİTİDİR.

MAKSİM GORKİ'NİN TRAJEDİSİ

Tamara Motileva

Ekim Devrimi'nin eseri ve Lenin ile Gorki arasındaki ayrılığın doğasını anlamamıza olanak sağlayarak, Maksim Gorki'nin "Zamansız Düşünceler"ini yayımladığı için "Literaturnye Obozreniye" dergisine teşekkür etmeliyiz. Gorki, mahkum edilmiş sosyalist-devrimciler için araya girdiğinde bu farklılık en üst noktaya çıkmaktadır. 7 Eylül 1922 tarihli Buharin'e yazılmış mektubunda Lenin, Gorki'nin demecini "çirkin" bulmakla birlikte onun basında teşhir edilmesi görüşüne karşı çıkar.

Rusya'yı terkederken Gorki kendisini yalnız hisseder. 7 Kasım 1922'de Romain Rolland'a şu satırları yazar: "Yaşam çok zor, değerli arkadaşım, tuhaf bir şekilde zor. Özellikle geceleyin okumaktan bitkin düşüp de uykuya dalamamak."

Geride memleket, kar fırtınası ve komünistlerin tutukusu; kar yere düşüyor ve insanlar sözcüklerin altında kalıyor. Bunlar mükemmel sözcükler, fakat kara benziyorlar-yoğunluklarından değil, soğukluklarından dolayı. . . Tutuculuk soğuk olduğunda kardan da dondurucudur."

Ancak tutkun komünistlere ve onların fanatikliğine düşmanlığına karşın, Gorki coşkun beğenisini de açıkça dile getirir: "Yine de Rus komünist liderlerini şaşırtıcı boyuttaki istençlerinden dolayı takdir ederim . . . Zaman zaman, kültürlü insanların tasfiyesinde onlarla aynı görüşte olmayışıma ve asla da olamayacağıma üzülüyorum."

Gorki'nin Rolland'a mektupları, onun 1920'ler başındaki derin düşünsel uyumsuzluğuna-belki çoğu yazışmalarından daha fazla duyarlı yaklaşmamızı sağlar. Anavatanından ayrılışın dayanılmazlığı ve vatanının geleceğine ilişkin aşırı endişesi, kendisini Rusya'nın iyiliği için ayrılmış olma düşüncesine daha inatla alışmaya zorlar. 21 Nisan 1923'de Rolland'a şöyle yazmaktadır: "..... Rusya'ya dönmeye henüz hazır değilim. Zamanımın çoğunu durmaksızın "öldürmeyin" demeyi tekrarlamakla geçirmek zorunda olduğum sürece orada yazı yazamayacağım."

15 Ocak 1924 tarihli mektubunda bu oldukça duyarlı konuya tekrar değinir: " . . . Rusya'ya dönmeyeceğim . . . Ve kendimi giderek vatansız biri gibi hissediyorum. Konuşmada, düşüncede ve tavırda sınırlamadan uzak olduğumdan kendimi Rusya'da herşeye ve herkese muhalif, tasduvarı başıyla yıkmaya çalışan bir adamın gibi saçma ve iğrenç bir rolü oynamak zorunda bulacaktım diye düşünüyorum....."

onu sevdim,
yüreğten sevdim

"1918'lerin başında Rusya'da hiçbir şekilde otoritenin olanaklı olmadığı; sadece Lenin'in köylü ve askerler arasındaki anarşinin önüne geçebilecek yeterlikte oldu-

ğunu algıladım. Fakat bu tamama-mıyla Lenin'e katıldığım anlamına gelmez . . . Yıllarca onunla tartışmayı sürdürdüm. . . . Rusya aydınını yok etmenin, Rus halkının sessiz beyinlerini yok etmek olacağına vurguladım. Ona karşı oldukça dost duygular içindeyken ve onun da benden hoşlanmasına rağmen, inanıyorum ki, tartışmalarımız yürüdüğü birbiriyle karşı düşünsel nefreti doğurdu."

Bu yazı, Lenin'in ölümünün bir hafta kadar öncesinde yazılmıştır. Onun ölüm haberi, henüz "düşünsel nefretini" dile getirdiği kişi olsa da, Gorki'yi derinden sarsar. Lenin ve devrim Rusyasına olan yaklaşımında gözden kaçmayacak bir değişim görülür. 3 Mart 1924'de Rolland'a derin hüznle

Onun Lenin'in ölümünden önce ve sonraki mektupları, duygularının yoğunluğunu yansıtır. Lenin'i, kuvvetle vurguladığı gibi -yüreğten sevmiştir. Onunla daima tartıştı; karşılıklı tüm sevgilerine karşın ikisi de pes etmedi. Fakat Lenin, ölümüyle son söze sahipti ve Gorki Lenin'in haklılığını kabul etti."

gorki rusya'ya
dönüyor

Uzun süren duraksamadan sonra Gorki, Rusya'ya dönme kararı aldı. Bir kez almış olduğu bu karara kaçınılmaz olarak bağlı kaldı. 1925 yılı sonuna doğru, Rolland'a , tepkisel güçlerin soğukkanlılıktan

yöneldi. 1920 başlarının düzensizliğiyle belirgin çelişki içinde olan, yeniden yaşama döndürülmüş fabrika ve şehirlerden kıvanc duyuyordu. Okuyucularıyla yaptığı görüşmelerden ve onların gösterdiği dostça yakınlıktan haz alıyordu. Bu dönemdeki makale ve mektupları coşku doludur. Makaleleri, anlaşılması güç, daha iliml bir görüş sergilemeye başlar. O dönemdeki tüm mektupları bilinmiyor. Yazışmaları üzeri kapatılmış bölümlerle doludur. Onun ideolojik evriminin içsel mantığını tanımlayabilir miyiz?

Yaşamının son yıllarında Gorki'nin tekrar tekrar devrim sonrası konumuna ilişkin özeleştirisi yaptığı bilinmektedir. Özeleştirisi içten dir

kapssızın kolektifleştirme onunkileminde tamamen barışçıl görüşüdür.

gorki çağının
insanıydı.

Belki, Gorki herşeyi bilmiyordu, ya da yanlış bilgilendiriliyordu. Herhalde, o yanlış bilgilene-yen boyun eğmiş durumdaydı. Niçin? Gözüne ve kulağına -iç huzurunu korumak için- bilerek mi kapatmıştı? Onu susturan ve ülkesine zarar verme korkusuna yenik düşüren, daha çok bağlı kaldığı yanlış bir görev duygusuydu.

1933 yılı günlerinde Romain Rolland, Rus dostunun ona bildir-diklerinden yola çıkarak Sovyetler Birliği hakkındaki kuşaklarını dile getirir: "Bir yandan nüfusun ona ulaşamayışından hoşnut değinken ve kederlenirken, öte yandan iş tutkunu atmosferle gerçekten coş-kulanmakta . . ." 1935'de Gorki'yi gördükten sonra Rolland, onun çok şey bildiği ve kalbinin gizli bir hüznle yandığı sonucuna varır.

Gorki'nin eski arkadaşı ve yardımcı I.S.Shkapa'nın tanıklığını dikkate almak gerek; geçen yılki bir görüşmede şöyle söylemekte-dir: "Kivildımı görüp, dehşete ka-pılan büyük yazarın trajedisini, açığa çıkarıp ayrıntısıyla ince-le-mek fırsatına daha yeni sahip ol-duk. Mezarının üstünde tepinmek için onu dangalamak çok kolay . . . Bilgece kehanetiyle, sonuçta ne olacağını-çoğunlukla- önceden bil-miştir."

"Bilgece kehanet" deyimi belki sağlıklı bir yaklaşım değil. Zira Gorki, çağının insanıydı ve bu ne-denle yanlışlamaların, kuruntaların bütünüyle uzağında olamazdı. Sa-de Stalin terörüyle değil, aynı za-manda ulusun öcüne duyduğu saygı ölçüsünde de tutuk kalmıştı. Ancak onun bu saygısı yavaş ya-vas gizlemek zorunda kaldığı bir nefrete dönüştü. Yaşamının sonla-rına doğru Gorki, kişiliğindeki bölünmeyle korkunç acı çekmek zo-runda kalacaktı ki, bu, onun gerçek trajedisiydi.

Batılı araştırmacılar A. Orlov'un "Stalin'in gizli suçları"nda açıkladığı gerçeği uzun süre önce doğruladılar. Gorki'nin ölümünden sonra, güvenlik örgütü mensupları evinde bazı yayımlanmamış el yazmaları buldular; Yagoda bunla-rı inceledikten sonra şunu söyledi : "Bir leopar beneklerini değiştire-mez."

Evde araştırma yapanlar, sus-kunluğa gömüldüler ve kağıtlar Gorki'nin günlükleriyle birlikte, Stalin'in emriyle yakıldı.

Yukarıdakiler, Gorki'nin yaşa-mının bilinmeyen yönlerini açığa çıkaran metinlerden sadece bir ka-çının ışığında yazılmıştır. Farklı çevreler, Gorki'nin yaşamının son yıllarındaki durumuna ilişkin fark-lı görüşlere sahiptir. Gorki'yi ger-çeklere ve belgelere dayanarak ciddi olarak araştırmak, ancak şimdi olanaklıdır. Araştırma, bi-zim Gorki'nin kişiliğinin tam gö-rüntüsünü ortaya çıkarmamızı sağ-layacaktır.

dolu mektubunda: "Evet, değerli dostum, Lenin'in ölümü benim için özel bir yıkım oldu; Rusya için yeri doldurulamayacak denli büyük bir kayıp olduğunu söylemekten başka . . . Onu sevdim, yüreğten sevdim. Ondan etkilendim ve onu asla incitmedim. . . . Özellikle insanlığı yokeden herşeye karşı olan yılmaz düşmanlığının, derin kininin hayranıydım." - diye yazmaktadır. "O mükemmel bir Rus'tu. Tolstoy ve O gerçek iki büyük Rus insandı. Her ikisini de tanımış olma-k-tan gururluyum."

Romain Rolland "Mücadelenin 15 yılı" adlı kitabında, Lenin'in ölümünü Gorki'nin ideolojik arayışında önemli bir dönüm noktası olarak ayrıntılı dile getirir: "Gorki'nin Avrupa ve Rusya'ya ilişkin karamsarlığı asla 1923 yılı mektupları kadar yoğun değildir...."

uzak saldırısı hakkında şunları ya-zıyordu. "Belki sadece bir dünya devrimi, ilişkilerimizdeki kördüğümü çözebilir. Fakat, o zaman Mos-kova haklılığını kanıtlayacak. Bu durumda desteklenmesi gerekir."

Bundan Gorki'nin oldukça muğlak sözlerle, uzak bir düş gibi dünya devrimini düşündüğü sonu-cu çıkarılabilir. Ancak, Mosko-va'yla yeniden yakınlaşma ve iş-birliği, onun için gittikçe gereklilik kazanmaktadır.

Sanırım sıkça yapıldığı gibi, Gorki'nin Rusya'ya maddi, çıkarıcı nedenlerle döndüğünü söylemek yanlıştır. Bu bir içgüdüsel vatan özlemi ve Rusya'ya olan görev duygusudur. Ve aynı zamanda Le-nin'in anısına bağlılık duygusudur da. . .

Döndükten sonra Gorki, baş-langıçta minnettarlığını göstermeye

"Zamansız Düşünceler" dedi belirleme ve kötümser yaklaşımla-rı 1920 başlarındaki makale yazar-lığında inanç ve ısrarla söylemiş olduğu tüm önemli şeyleri hemen

hemen geçersiz saydığı görü-lür. Böylece devrimci şiddet ve onun aşırılıklarını reddetmekten vazgeçer, mutlak ve ebedi ahlâk ölçülerine bağlı kalınması evrensel insanı değerlerin savsaklanması uyarılarını geri alır.

Stalin etkisindeki, acımasız ve hoşgörüsüz atmosfer Gorki'yi de etkilemiştir. Geçmişte, Rus kültüründeki önemli kişileri, Kızıl Ter-ör'ün gazabına karşı savunmuş olan yazar, İşçi Partisi'nin yasal zulmünü doğru bulmakta ve Rol-land'a yazdığı mektuplarda bunu onaylamaktadır. Kulakların mülkle-rine, barbarca el koyma sürecini